

omenjenih kartonov, ki imajo poleg višje dodane vrednosti tudi občutnejšo tržno rast na globalnem trgu, saj se del trga usmerja intenzivneje v kartone, ki so izdelani iz svežih vlaknin. Zaradi potrditve teh razvojnih usmeritev smo letos začeli z obsežno investicijo prenove večjega kartonskega stroja v skupni vrednosti 45 mio evrov, s katero bomo postavili tehnološke tehnične temelje za proizvodnjo tovrstnih kartonov in povečali proizvodnjo lesovine do višine, ki bo zagotavljala visoko stopnjo samooskrbe. To pomeni, da bomo dosedanje potrebe po brusnem lesu povečali že v letu 2012 do 2013 za več kot 3-krat, torej iz 50 do 60.000 m³ na 150. do 200.000 m³.

Posodobitev linije, ki jo izvajamo v ta namen, bo obsegala poleg razširitve brusnih zmogljivosti lesa tudi novo povsem avtomatizirano linijo za razrez brusnega lesa, premera od 8 do 35 cm, dolžine od 2 do 6 m. Kot rečeno, bomo s to naložbo, ki bo končana ob koncu leta, postali zelo pomemben kupec brusnega lesa na tem geografskem območju. Navedena dejstva kažejo, da v našem primeru ne gre zgolj za razvojne namere, temveč za že udeleženo razvojno strategijo, ki ima in bo imela posledice na trgu celuloznega in brusnega lesa.

Naše nadaljnje razvojne usmeritve temeljijo na poti, ki smo jo začrtali s to investicijo, kar pomeni, da se bodo naše prihodnje srednjeročne potrebe po sortimentih brusnega in celuloznega lesa večale do letnih količin 250 do 300.000 m³.

Kakšno je naše trenutno stanje na področju oskrbe z lesom? Praktično vse dodatne količine, po katerih povprašujemo letos, pridobivamo iz uvoza, pri čemer se dostikrat zgodi, da nam dobavijo les, ki je bil sicer izvožen iz slovenskih virov. Menimo, da resnično ni nikakršnega razloga, da ne bi večino količin pridobili iz slovenskih gozdov, od slovenskih dobaviteljev, posebno še, ker smo podjetje z najvišjo bonitetno oceno in znano po svoji finančni moči in poslovni storilnosti. Zato pozdravljamo in spodbujamo vsakršno obliko organiziranosti in organizacije slovenskih dejavnikov gospodarjenja z lesom, ki bo na temelju trajnostnega razvoja zagotavljala primerno izrabo lesa na način, da bo dodana vrednost ostajala v domačih podjetjih. Pri tem vedno in v vsakem trenutku sprejemamo pogoje tržnega gospodarjenja.

ZAKLJUČKI POSVETA IZKORIŠČANJE GOZDNIH PROIZVODOV V SLOVENSKEM GOSPODARSTVU, 16. 11. 2011

Les opredeliti kot strateško surovino Slovenije

- 1. Les opredeliti kot strateško surovino Slovenije**
- 2. Z legalnimi ukrepi omejiti izvoz okroglega lesa/gozdnih lesnih sortimentov** (kontrola skladnosti tovora, obremenitve cest, kontrola prevoznih dokumentov, kontrola poklicne usposobljenosti, fitosanitarne kontrole tovora, okolje in omejitev transporta kot emitatorja CO₂ ...) **in vzpodbuditi primarno predelavo, ki bo lesno industrijo oskrbovala s polizdelki iz slovenskega lesa.**
- 3. Ustanoviti skupni resor gozdarstva in lesarstva**
- 4. Na II. stopnji pripraviti mešan program (master) izobraževanja strokovnjakov, ki bo omogočil celovito znanje iz gozdarstva in predelave lesa.**
- 5. Slovenija naj (neodvisno od EU) lesne izdelke in objekte skupaj z gozdom opredeli kot ponor CO₂ in jih v tem pomenu vzpodbuja kot ponor TP** (stimulacija nakupa izdelkov in objektov oz lesa).
- 6. Raziskovalno in tehnološko podpreti in omogočiti zagon lesne industrije, ki bo v kratkoročnem obdobju sposobna slovensko hlodovino doma predelati v izdelke z visoko dodano vrednostjo**, ostanke predelave in manj kakovostne sortimente/manj kakovosten les pa ponuditi rastoči papirni industriji in proizvajalcem vlaknenih in ivernih plošč.
- 7. Na gozdnih področjih Slovenije organizirati centre predelave lesa (CPL) in tako zagotavljati razvoj podeželja.**

Pripravili:
dr. Franc POHLEVEN
Igor MILAVEC
mag. Frenk KOVAČ
mag. Mitja PIŠKUR
Rafael VONČINA

Zaključki posveta Izkoriščanje gozdnih proizvodov v Slovenskem gospodarstvu, 16. 11. 2011.

Posvetovanje za dejavnejše gospodarjenje z varovalnimi in zaščitnimi gozdovi

Jurij DIACI¹, Tihomir RUGANI², Dejan FIRM³

V Sloveniji sega tradicija posebnega obravnavanja varovalnih gozdov v čas gozdnih redov in prvih gozdnogospodarskih načrtov. Nekatere varovalne gozdove so le izločili, druge so predvideli prebiralno gospodarjenje. Z graditvijo sodobnejših cest, dokončanjem železniškega omrežja in posledičnim naraščanjem transporta ter širjenjem naselij so postali vse pomembnejši zaščitni učinki gozda. V tem primeru gozd varuje objekte, ki ležijo neposredno pod njim pred naravnimi nevarnostmi (npr. snežnimi in zemeljskimi plazovi, drobirskimi tokovi, padajočim kamenjem). V času velikih potreb po lesu, ugodnega razmerja med vložkom dela in ceno lesa ter preprostejših tehnologij pridobivanja lesa je bilo gospodarjenje z varovalnimi gozdovi dejavnejše kot danes. V nekaj desetletjih negospodarjenja so se lesne zaloge varovalnih gozdov povišale, sestoji so prešli iz mladostne v odraslo, ponekod pa že v starostno razvojno fazo. Zaščitni učinki gozda pred naravnimi nevarnostmi so se, z zmanjšanjem gostote dreves, pomanjkanjem pomladka, neugodno debelinsko strukturo, večjim deležem nestabilnih dreves in posledično večjo dovzetnostjo za naravne ujme, izrazito zmanjšali.

Oddelek za gozdarstvo Biotehniške fakultete ter Zavod za gozdove Slovenije sta 12. in 13. aprila 2012 organizirala posvetovanje »Varovalni gozdovi: presoja naravnih nevarnosti, načrtovanje in gospodarjenje« z namenom opozoriti na problematiko varovalnih in zaščitnih gozdov ter spodbuditi dejavnejše delo z njimi. Cilji posvetovanja so bili: 1) predstavitev tujih in domačih izkušenj na področju izločanja, načrtovanja in gospodarjenja z varovalnimi gozdovi, 2) povezovanje gozdarske stroke z drugimi strokami, ki so dejavne na področju varovanja pred naravnimi nevarnostmi ter 3)

Slika 1: Vabljeni predavatelj Stephane Losey iz Švicarskega zveznega urada za okolje (BAFU) je predstavil projekt SilvaProtect-CH s katerim so prostorsko opredelili zaščitne gozdove (fotografija: Gal Fidej)

povezovanje raziskovalnega, razvojnega in operativnega dela na področju varovalnih in zaščitnih gozdov. Posvetovanja se je udeležilo 115 strokovnjakov s področja gozdarstva, hudourničarstva, geologije, geografije in gradbeništva.

V kabinetnem delu prvega dne smo prisluhnili štirim predavateljem iz tujine. Dr. Monika Frehner, docentka na ETH v Zürichu, je predstavila gojenje visokogorskih in zaščitnih gozdov v Švici. V kategorijo varovalnih gozdov (nem. Schutzwald) v Švici uvrščajo le gozdove, ki varujejo infrastrukturo in naselja, zato v prevodu

uporabljamo izraz zaščitni gozdovi. Z razvojem ciljnih profilov gozda po rastiščih in po skupinah naravnih nevarnosti ter standardiziranim preverjanjem učinkovitosti nege (NaiS) so uspeli spodbuditi gospodarjenje z zaščitnimi gozdovi. Letno negujejo približno 3 odstotke zaščitnih gozdov, ki zavzemajo kar 48 odstotkov površine vseh švicarskih gozdov. Za nego in spremljevalne ukrepe namenijo letno 50 milijonov evrov. Frehnerjeva je opozorila tudi na pomen pravočasne nege. Ukrepi v terminalni fazi gozda so namreč zahtevni in tvegani, saj je večina dreves nestabilna in slabe vitalnosti, pri odkazilu pa pogosto odkažemo preveč, da bi se izognili kasnejšim posegom in tako zelo zmanjšamo zaščitni učinek gozda.

Dr. Frederic Berger iz raziskovalnega centra IRSTEA v Grenoblu, je predstavil stanje na področju varovalnih gozdov v Franciji, kjer je gospodarje-

¹ J. D. Prof. dr., Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete

² T. R., raziskovalec, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete

³ D. F., mladi raziskovalec, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire Biotehniške fakultete

Slika 2: V zaščitnih gozdovih v primerih, ko je spravilo predrago ali prezahtevno puščajo posekana drevesa diagonalno na pobočju, da prispevajo k zaustavljanju padajočega kamenja. Ko se drevesa razkrojijo, so substrat za nasemenitev smreke in jelke (fotografija: Frederic Berger).

nje bolj aktivno kot pri nas, čeprav je v zasebnih gozdovih tudi pri njih zanimanje lastnikov za delo omejeno. Njegova raziskovalna skupina je svetovno znana po eksperimentalnem proučevanju zaščitnega učinka gozdov pred padajočim kamenjem. Na temelju raziskav so razvili več modelov, ki simulirajo ogroženost infrastrukture in objektov glede na različne geomorfološke in sestojne razmere (www.ecorisq.org). Opozoril je, da je brez modelov, ki ponazarjajo obseg naravne nevarnosti, izločanje zaščitnih gozdov preveč splošno in na konkretnih primerih prikazal razlike med empiričnimi načini izločanja in modeliranjem. Predstavil je tudi prilagojene smernice za ukrepanje v zaščitnih gozdovih v Franciji in konkretne primere ukrepanja.

Stephane Losey je kot vodilni razvojni inženir projekta SilvaProtect-CH, v sklopu katerega so prostorsko opredelili zaščitne gozdove v Švici, opozoril na pomen objektivne, preverljive in ponovljive metodologije, ki v pretežni meri temelji na analizah z GIS orodji. Za izločanje so uporabili kartne podlage naravnih nevarnosti, ki so jih pripravili strokovnjaki drugih strok, masko gozdov in karto škodnih potencialov (infrastrukturni in drugi objekti). Rezultate računalniškega modeliranja so preverili na terenu, vendar večji popravki niso bili potrebni. Za sofinanciranje negovalnih del v Švici je dovolj, da so površine zaščitnih gozdov opredeljene v gozdarskih načrtih.

V prispevku Alberta Pichlerja iz Uprave za urejanje hudournikov in snežnih plazov na Tirolskem smo spoznali pomen povezovanja države, dežel in

občin za učinkovit nadzor in urejanje hudournikov. Zanimivo je, da so gozdarji vključeni v pregledovanje hudourniških vodotokov, ki so razdeljeni v območja z različno intenzivnostjo pregledovanja (letni, petletni in občasni pregledi). Zaščitne gozdove v zaledju hudournikov zaradi nevarnosti nastajanja lesenega plavja redno negujejo, posekana drevesa pa je potrebno spraviti.

V popoldanskem delu prvega dne posvetovanja smo si ogledali zaščitne gozdove v Soteski pri Bledu, kjer smo spoznali geološko kartiranje hribin, ki so podvržene različnim erozijskim procesom, problematiko opredeljevanja naravnih nevarnosti in varovalnega učinka gozdov ter različne možnosti ukrepanja za zmanjševanje škodnega učinka različnih naravnih nevarnosti.

Drugi dan posvetovanja so se zvrstila predavanja enajstih domačih strokovnjakov. Jernej Jež iz Geološkega zavoda Slovenije je predstavil modeliranje pobočnih masnih premikanj na primeru ocene verjetnosti pojavljanja drobirskih tokov v Soteski. Predstavil je vhodne kazalce za model s pomočjo katerega je bila izdelana karta podvrženosti pojavljanju drobirskih tokov. Miha Pavšek iz Geografskega inštituta Antona Melika (ZRC SAZU) je izpostavil velik pomen gozda pri preprečevanju nastanka snežnih plazov. Predstavil je dejavnike, ki vplivajo na njihovo sprožanje in poudaril pomen lavinskega katastra ter karte lavinske nevarnosti predvsem v alpskem prostoru Slovenije. Andrej Bončina iz Oddelka za gozdarstvo na Biotehniški fakulteti je poudaril pomen integracijskega pristopa

Slika 3: Terenski del posvetovanja v zaščitnih gozdovih nad železnico v Soteski pri Bledu (fotografija: Gal Fidej)

pri načrtovanju in gospodarjenju v varovalnih in zaščitnih gozdovih. Ta mora zajemati objektivno valorizacijo, dopolnjeno inventuro, določitev različnih režimov ukrepanja, uporabo sodobnih orodij, več nivojsko sodelovanje ter spremljavo za zagotovitev intenzivnejšega gospodarjenja v varovalnih in zaščitnih gozdovih.

Edo Kozorog iz OE Tolmin (ZGS) je predstavil značilnosti in gospodarjenje z varovalnimi in zaščitnimi gozdovi v Sloveniji ter na primeru dobre prakse (Zala na Idrijskem) izpostavil posebnosti gospodarjenja v teh gozdovih. Obenem je opozoril na velike stroške pri gospodarjenju v zaščitnih gozdovih, ki so v veliki meri posledica zapore ceste ob izvajanju del. Andrej Breznikar iz Zavoda za gozdove je predstavil razvoj izobraževalnega programa, namen katerega je dvigniti raven znanja pri terenskih gozdarjih, ki usmerjajo razvoj varovalnih in zaščitnih gozdov. To bo vzpodbudilo bolj učinkovito in racionalno načrtovanje ter izvedbo ukrepov za krepitev varovalne oziroma zaščitne funkcije gozda v razmerah povečanega tveganja zaradi podnebnih sprememb. Matevž Mihelič iz Oddelka za gozdarstvo na Biotehniški fakulteti je predstavil tehnološki vidik pridobivanja lesa v zaščitnih gozdovih na Ljubelju, kjer je bila uporabljena prilagojena metoda sečnje in žičnega spravila. Primerjalno je ovrednotil stroške, poškodbe in tehnološki model ter nakazal možnosti razvoja sedanjega koncepta pridobivanja lesa v varovalnih gozdovih, kjer prevladujejo listavci. Mitja Skudnik iz Gozdarskega inštituta Slovenije je izpostavil

pomanjkljivosti obstoječe metodologije določanja gozdov s poudarjeno varovalno in gozdov s poudarjeno zaščitno funkcijo ter predstavil predlog okvirne metodologije, ki naj bi upoštevala že obstoječe kartografske sloje, pospeševala sodelovanje z drugimi inštitucijami in temeljila na detajlnem poznavanju posameznih erozijskih procesov.

Matjaž Mikoš iz Fakultete za gradbeništvo in geodezijo je predstavil načine varovanja pred hudourniki in masnimi tokovi v gozdnem prostoru. Opredelil je tudi zahtevana znanja, ki jih mora imeti dober gozdar-hudourničar. Poleg dobre gozdarske podlage je potrebno poznavanje vodarstva, gradbeništva, prostorskega načrtovanja, geoznanosti ter različna socialna, pravna in ekonomska znanja. Jože Papež iz podjetja Hidrotehnik je predstavil dolgo zgodovino hudourničarstva na Slovenskem. Opozoril je tudi na neenako obravnavo različnih območij v Sloveniji, saj so se sanacijska in preventivna dela opravljala le na predelih, prizadetih po večjih naravnih ujmah, drugje pa zaradi pomanjkanja sredstev zelena stopnja varnosti pred hudourniki in erozijo pogosto ni dosežena. Robert Robek iz Gozdarskega inštituta Slovenije je izpostavil potrebe in možnosti za izboljšanje odprtosti varovalnih gozdov. S prekrivanjem različnih slojev (podatkovnih zbirk) je prikazal prednostna območja, kjer bi bilo potrebno povečati odprtost varovalnih in zaščitnih gozdov. Prav tako je poudaril pomen minimalnih standardov za prilagojeno načrtno odpiranje razglašeni varovalnih gozdov z gozdnimi cestami. Tihomir Rugani iz Oddelka za gozdarstvo na Biotehniški

fakulteti je predstavil rezultate presoje nekaterih naravnih nevarnosti (padajoče kamenje, snežni plazovi, drobirski tokovi) in ovrednotenja varovalnega učinka gozdov na izbranih objektih (Soteska, Ljubelj, Vršič, Jezersko). Prikazal je tudi možnosti uporabe preprostih orodij s katerimi lahko določimo vplivno območje posameznih naravnih nevarnosti, t.j. gozdne površine s poudarjeno zaščitno funkcijo.

V zaključni razpravi so udeleženci posvetovanja izpostavili predloge za izboljšanje izločanja in kategorizacije varovalnih in zaščitnih gozdov, posodobitev načrtovanja in postavljanje prednostnih nalog, povezovanje gojenja in izvedbe del ter za spodbujanje in aktiviranje gospodarjenja. Pomembno sporočilo posvetovanja je, da je potrebno bolj poudariti zaščitne gozdove v Sloveniji, še posebej nujno pa je spodbuditi redno negovalno gospodarjenje z njimi. V razvojnem ciklu gozda se namreč njegov zaščitni učinek spreminja, še posebej slabo pa nas pred naravnimi nevarnostmi varujejo velikopovršinski (> 0,5 ha) enomerni, preredčeni

stari sestoji in neporaščene površine. V splošnem nas pred naravnimi nevarnostmi najbolj varujejo malopovršinsko raznomerni, raznodobni mešani gozdovi. Ti so tudi odpornejši na skrajnostne dogodke, ki jih prinašajo podnebne spremembe. Zaključki posvetovanja bodo objavljeni v eni izmed naslednjih števil Gozdarskega vestnika. Zbornik povzetkov in prosojnice s predavanj je mogoče pretočiti s spletne strani: <http://web.bf.uni-lj.si/go/varovalnigozd/index.html>. Posvetovanje je del programa aplikativnega raziskovalnega projekta »Varovalni gozdovi: razvojne zakonitosti, ocena tveganja, usklajevanje gojenja gozdov in tehnologij izkoriščanja«, zato se ob tej priložnosti financerjem: Javni agenciji za raziskovalno dejavnost Republike Slovenije, Ministrstvu za kmetijstvo in okolje ter Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov iskreno zahvaljujemo. Posebna zahvala je namenjena Pahernikovi ustanovi, ki je finančno podprla organizacijo posvetovanja. Iskrena hvala tudi avtorjem prispevkov ter članom organizacijskega in uredniškega odbora.

Gozdarski vestnik, LETNIK 70•LETO 2012•ŠTEVILKA 4
Gozdarski vestnik, VOLUME 70•YEAR 2012•NUMBER 4
Gozdarski vestnik je na Ministrstvu za kulturo vpisan
v Razvid medijev pod zap. št. 610.
Glavni urednik/Editor in chief
mag. Franc Perko

Uredniški odbor/Editorial board
Jure Beguš, prof. dr. Andrej Bončina, doc. dr. Robert Brus, Dušan Gradišar,
Jošt Jakša, dr. Klemen Jerina, doc. dr. Aleš Kadunc, doc. dr. Darij Krajčič,
dr. Mirko Medved, prof. dr. Ladislav Paule, mag. Mitja Piškur,
prof. dr. Stanislav Sever, dr. Primož Simončič, prof. dr. Heinrich Spiecker,
Rafael Vončina, Baldomir Svetličič, mag. Živan Veselič

Dokumentacijska obdelava/Indexing and classification
mag. Maja Božič

Uredništvo in uprava/Editors address
ZGD Slovenije, Večna pot 2, 1000 Ljubljana, SLOVENIJA
Tel.: +386 01 2007866
E-mail: franc.v.perko@siol.net, zveza.gozd@gmail.com
Domača stran: <http://www.dendro.bf.uni-lj.si/gozd.html>
TRR NLB d.d. 02053-0018822261

Poština plačana pri pošti 1102 Ljubljana
Letno izide 10 števil/10 issues per year

Posamezna številka 7,70 EUR. Letna naročnina:
fizične osebe 33,38 EUR, za dijake in študente
20,86 EUR, pravne osebe 91,80 EUR.

Izdajo številke podprlo/Supported by
Javna agencija za knjigo Republike Slovenije
in Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano RS

Gozdarski vestnik je eferiran v mednarodnih bibliografskih zbirkah/Abstract from the
journal are comprised in the international bibliographic databases:
CAB Abstract, TREECD, AGRIS, AGRICOLA.

Mnenja avtorjev objavljenih prispevkov nujno ne izražajo stališč založnika niti
uredniškega odbora/Opinions expressed by authors do not necessarily reflect the policy
of the publisher nor the editorial board